

Natuurbelevissen in Denemarken, Noorwegen en Zweden

Kees Verweij en Dineke Kistemaker

Medio mei vertrokken we (mijn vrouw en ik) voor een reis met de caravan richting Noorwegen en Zweden. Het was toch wel spannend, want we hadden net de beschikking over een nieuwe auto, een Hyundai Tucson, die ons toch wel over enkele steile bergtrace's zou moeten voeren. We hadden met zo'n wagen nog geen idee hoe hij zich zou gedragen met een caravan van ruim 1300 kilo achter zich. Volgens de berichten zou dit wel meevallen, mits we hellingen van 12% of meer uit de weg zouden gaan.

In elk geval waren de twee eerste dagen geen enkel probleem, want we bereikten de kop van Denemarken ruimschoots binnen de tijd.

Voordat we vanuit Hirtshals naar Noorwegen zouden varen hadden we nog een dagje over om wat van de omgeving van het noordelijkste puntje van Denemarken te kunnen zien.

Zeker tijdens de trektijd kan dit gebied heel wat leuke waarnemingen opleveren, maar op het moment, waarop wij daar waren, was het op vogelgebied erg rustig. Wel stonden er op een gegeven ogenblik enkele tientallen Deense vogelspotters door telescopen de omgeving af te turen. Onze nieuwsgierigheid werd direct gewekt en we stopten onmiddellijk. Het bleek om een Bastaardarend te gaan, die daar nog dezelfde morgen was gezien.

Helaas was hij al een hele poos niet meer waargenomen. We hebben zelf ook nog een poosje staan kijken, maar helaas geen Bastaardarend. Wel was daar in de buurt nog een Treurduif te zien, een betrekkelijk kleine duif met een lange staart, afkomstig uit Noord-Amerika.

Daar wordt hij Mourning Dove genoemd, kennelijk vanwege zijn wat melancholieke geluid. Een paar Denen wezen ons de plek, waar hij zou moeten zitten en jawel hoor, daar zat hij op een tak van een hoge den, helemaal niet zo schuw. We konden hem door onze telescoop prachtig bekijken. Je hebt bij zo'n vreemde waarneming vaak het gevoel, dat het om een exemplaar gaat, dat vast ontsnapt is.

Maar een ring had hij niet en we begrepen later uit een publicatie in het blad "Dutch birding", dat hij voor de eerste keer in Ierland is ontdekt, vervolgens is waargenomen in de Duitse plaats Greifswald in de buurt van de Poolse grens en nu dan in Denemarken. Men kon zich in elk geval niet

herinneren of er al eerder waarnemingen van deze soort in Europa gedaan zijn.

313 Mourning Dove / Treurduif *Zenaida macroura*, Skagen, Nordjylland, Denmark, 19 May 2008
(Ole Krogh)

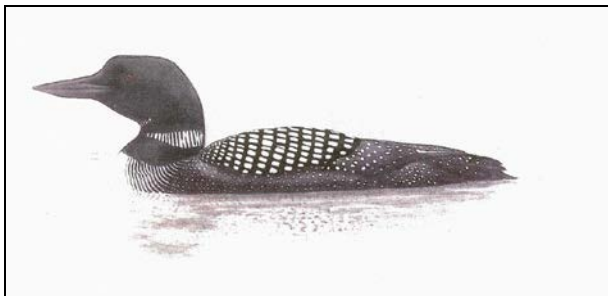
Treurduif foto: Dutch Birding (nr 4, 2008)

De vierde dag was het dan zover. We scheepten ons in voor de overtocht naar Noorwegen vanuit Hirtshals. De overtocht naar Christiansand in Noorwegen duurde ongeveer 3 uur.

Op de dag, volgend op onze aankomst, reden we langs de schilderachtige zuidkust in de richting van Stavanger. Vlak onder Stavanger ligt een betrekkelijk vlak gebied langs de kust, waar de meeste landbouw en veeteelt van Noorwegen wordt bedreven. Het staat bekend als de Jaeren. We verbleven op een camping pal achter de duinen. Dit gebied kent inderdaad duinen en een strand, vergelijkbaar met onze omgeving. Men zei daar met enige trots, dat daar het enige grote zandstrand van Noorwegen lag. De duinen toonden inderdaad een behoorlijke gelijkenis met de onze, zij het dat de plantengroei nu niet bepaald rijker is dan bij ons. Opvallend was wel een mooie lathyrussoort met grote roze bloemen, die overal over de grond a.h.w. voortkroop. Hele stukken waren verder bedekt met lupinen, die hier overal in het wild groeien.

Wat de vogels betreft voerde onze eerste tocht naar het strand, waar direct al heel wat te zien was, zoals grote groepen Eidereenden en Kuifaalscholvers op kleine rotsen voor het strand. Daartussen zwommen verschillende groepjes Middelste Zaagbekken, Zwarte Zeeëenden, en IJseenden. Daartussen konden we verschillende IJsdikers waarnemen, kennelijk nog op trek naar meer noordelijke streken.

Opvallend was hier hun aanwezigheid, daar hun broedgebied voornamelijk in Noord-Amerika en IJsland ligt. Ze waren al volop in zomerkleed met hun prachtige, geblokte rugtekening.

IJsduiker

Even verder zagen we ook een Geelsnavelduiker, als het ware de Europese en Aziatische tegenhanger van de IJsduiker. Zoals zijn naam al duidelijk aangeeft was zijn snavel geel van kleur, maar verder toont hij veel overeenkomst met de IJsduiker. Op gezette tijden vlogen ook nog groepjes Grote Zeeëenden langs.

De weidegebieden achter de duinen gaven een bijna Hollands beeld te zien. Overal vlogen Grutto's rond met hun typische baltsroep. Boeren vertelden ons, dat deze Grutto's pas sinds enkele jaren hier in Noorwegen broeden. Ook Tureluurs, Kieviten en Watersnippen waren hier wijd verbreid.

Op sommige plekken vlak achter de duinen wemelde het werkelijk van allerlei zangvogels als Geelgorzen, Grasmussen, Braamsluipers, Paapjes, Kramsvogels, Kneuen en ga maar door.

Daartussen broedden verschillende Wulpen en Scholeksters. Regelmatig kwamen er nog Regenwulpen over. Een hoogtepunt was de aanblik van een tiental Morinelplevieren, die weinig schuw vlak voor ons heen en weer liepen.

Na enkele dagen verlieten we de Jaeren en gingen op pad naar de grootste hoogvlakte in Noorwegen n.l. de Hardangervidda. Onderweg zagen we al de eerste Kraanvogels rondvliegen. Dit gebied beantwoordde meer aan het beeld van het ruige en woeste Noorwegen. We verbleven op de camping Birkelund op zo'n 10 km. ten oosten van Geilo. Het was een heel aardige camping, die gerund werd door een Nederlands echtpaar, die het hier heel erg naar hun zin had. Naast de camping was een klein natuurreservaat te weerszijden van de rivier, die hier door het dal stroomde. Opvallend waren de in behoorlijke getale baltsende Groenpootruiters, die hier een geluid maakte, dat leek op een baltsende Grutto. Ook Tureluurs en Wulpen lieten zich hier niet onbetuigd. Op het water zaten o.a. Wintertalingen, Brilduikers, Middelste Zaagbekken en Grote Zaagbekken. In de

bosjes daaromheen zagen we een Barmsijs, zingende Koperwieken, een zingende Grote Lijster, een Zwarte Specht en een Matkopmees. Langs de oever zat een Waterspreeuw en liepen er verschillende Oeverlopers rond. De Goudvink hebben we slechts gehoord, want we konden hem niet in het vizier krijgen.

De volgende dag reden we boven op de hoogvlakte op zoek naar de hoenders. Er lag nog volop sneeuw en het terrein was heel moeilijk toegankelijk. Niettemin lukte het ons na een uur een drietal Alpensneeuwhoenders te ontdekken, waarvan er twee langs ons heen vlogen. Verder zagen we nog verschillende Fitissen, Blauwborsten met hier een rode vlek op hun borst, melancholisch fluitende Goudplevieren, Tapuiten en Graspiepers.

Daarna ging het richting Geilo en nog een stukje naar het westen. De kleine plasjes boven op de hoogvlakte waren nog nauwelijks ontdooid, maar in een van hen zwom al een paartje Roodkeelduikers in prachtkleed rond. Even verderop troffen we de eerste zingende Keep aan, die in zomerkleed een prachtige zwarte kop heeft. Ook de Noordse Gele Kwikstaart met zijn donkere kop zagen we langs de weg. Daarna kwamen we de eerste Beflijsters tegen en zowaar nog een IJsgors. In een volgend plasje zagen we de eerste paartjes Parelduikers rondzwemmen.

Na enkele dagen ging de reis verder naar Dovre, dat min of meer op een kruispunt ligt van een drietal natuurreservaten, te weten de Dovrefjell, de Rondane en de Fokstumyra. Op de camping konden we direct al enkele leuke waarnemingen doen, zoals een overvliegende Notekraker, verschillende Bonte Vliegenvangers, Barmsijsen en baltsende Oeverlopers, die hier een prachtig, helder geluid maken.

De Fokstumyra staat bekend als een rijk vogelgebied, maar het viel ons eerlijk gezegd behoorlijk tegen. Zo konden we hier niet de rondwandeling maken, die stond aangegeven in verband met enkele broedgevallen nabij het pad. Men was bang, dat deze nesten (Kraanvogels en Bruine Kiekendief) verstoord zouden worden. Een groot deel van het pad was om deze reden afgesloten. Toch konden we hier nog een Giervalk waarnemen, een valk vergelijkbaar met een Slechtvalk, maar dan nog ietsjes groter. In het begin van de avond hoorden we een Porseleinhoen, die zich helaas niet liet zien. De Rondane, even voor Dovre, is een prachtig natuurgebied, maar was op het moment, waarop wij daar waren, voor het grootste deel nog geheel met ijs en sneeuw bedekt. Desondanks zagen we toch nog ons tweede hoen, de Moeras Sneeuwhoen.

In het gebied van de Dovrefjell zijn we verder op zoek gegaan naar de vervaarlijke Muskusossen, een reusachtige schapensoort met haren tot op de grond. Deze dieren, in grootte vergelijkbaar met Schotse Hooglanders, zijn behoorlijk agressief en aangeraden werd ten minste een afstand te bewaren van 200 meter. Maar ja, ineens zagen er een paar op een afstand van nauwelijks 50 meter. Gelukkig hadden ze geen kwaad in de zin en konden we nog een paar mooie opnamen van hen maken. Daarna zijn we toch maar weer snel naar de uitgang gegaan.

Muskusos

Na het gebied rond Dovre trokken we verder westwaarts door het Romsdal in de richting van Andalsnes. De omgeving daar is heel indrukwekkend en we hebben een tweetal mooie wandelingen gemaakt. Onderweg zagen we een Grote Kruisbek boven in een boom zitten. Op een witte tussen een tweetal bospercelen zaten op een gegeven moment meer dan 60 Beflijsters, een prachtig gezicht.

Het volgende doel was de stad Ålesund, een vrij grote havenplaats aan de westkust ongeveer tussen Bergen en Trondheim. Het centrum is in het begin van de 20^e eeuw geheel door brand verwoest en opnieuw opgebouwd in Jugendstijl. Heel bijzonder om te zien evenals het Zeeaquarium, dat letterlijk alles liet zien, wat er in de Atlantische Oceaan rondzwemt.

Van daar zijn we twee dagen naar het beroemde vogeleiland Runde geweest, waar werkelijk miljoenen zeevogels op ons zaten te wachten. Overal zaten Jan van Genten, Noordse Stormvogels, Zeekoeten, Alken, Drieteenmeeuwen en Papagaaiduikers tegen de steile rotswanden te broeden. Vooral 's avonds is het een spektakel, wanneer alle mannetjes Papagaaiduikers met voedsel naar hun broedplaatsen terugkeren. Bovenop het eiland broedden enkele Grote Jagers, die zo nu en dan angstaanjagend op ons toevlogen. Het weer was heel behoorlijk, zodat we de volgende dag met een boot rond het eiland konden varen. Vanuit deze boot hadden we een nog beter zicht op alle broedkolonies tegen de hoge kliffen.

Een aardige verrassing waren de Zeearenden, die op gezette tijden hun hapje in de vorm van een Drieteenmeeuw op kwamen halen.

Vanuit Ålesund zijn we met een grote boog naar beneden in de richting van Zweden afgezakt en we kwamen terecht in het Natuurreservaat Glaskogen ten zuiden van Dalarna. Ook hier was het volop vogelfeest, want op het water zagen we de eerste Parelduikers, Middelste Zaagbekken en Brilduikers met jongen rondzwemmen. Verder zagen we verschillende jonge Boomklevers en zowel Grauwe als Bonte Vliegenvangers. Ook de Bosruiters lieten zich op verschillende plaatsen in de moerassige plekken in het bos zien. Een leuke verrassing was een vrouwtje Auerhoen vlak langs een bospad. Zij bleef steeds in onze buurt en op een gegeven moment hoorden we piepgeluiden. Het bleek, dat deze kloek bijna 10 kuikens had!

Op verschillende plaatsen troffen we beverdammen aan, maar helaas, een Bever in levenden lijve hebben we niet kunnen waarnemen. Meer geluk hadden we met de Dassen. In de buurt van een Dassenburcht kregen we ineens een Das in de gaten, die met z'n bekend waggelende gang een poosje voor ons uit bleef lopen totdat hij in zijn burcht verdween.

Hierna hebben wij nog een keer gekampeerd aan de oostoever van het Vännermeer, het grootste binnenmeer van Zweden. Er liggen daar verschillende aardige natuurreservaten, die nu eens niet door naalddhout, maar bijvoorbeeld door eeuwenoude Eiken worden gedomineerd. Deze reservaten gaan geleidelijk over in uitgebreide rietvelden langs het grote meer. Op de open gedeelten liepen verschillende Kraanvogels met jongen. Verder hoorden we van verschillende kanten het "gehoemp" van de Roerdompen. Daartussen was regelmatig het blatende geluid van de Watersnippen te horen. Wat de kleinere vogels betreft kwamen we in de bossen o.a. Geelgorzen, Grauwe Klauwieren, Fluiters, Braamsluiers en Ringmussen tegen. Tot onze verrassing vlogen er kort na elkaar een Zeearend en een Visarend over.

De laatste stop was een camping in Varnamö in Zuid-Zweden. Deze camping lag vlak in de buurt van het bekende natuurreservaat Store Mosse, dat wij al tweemaal eerder bezocht hebben. Het gaat hier om een uitgestrekt veengebied, waar indertijd turf werd gewonnen. Nu is dit gebied weer voor een groot deel hersteld en toegankelijk gemaakt door een net van zg. knuppelpaden, waarmee je een heel eind in het veengebied kunt doordringen. Het gebied wordt aan de randen omzoomd door vaak heel oude bospercelen, waaronder eeuwenoude Eiken. Vooral in het voorjaar hoor je van alle kanten de vogels, zoals bijvoorbeeld de vele Korhoenders, die overal in het veengebied hun

doordringende baltsgeluid laten horen. Dit geldt ook voor de vele Watersnippen, Goudplevieren, Bosruiters enz. Ook broeden hier heel wat paartjes Kraanvogels en Wilde Zwanen. Ditmaal liepen de Kraanvogels en Wilde Zwanen al met jongen. Boven het veengebied vlogen tal van libellen rond, die een smakelijk hapje vormden voor de verschillende Boomvalken, die daar rondvlogen.

Niet zover hier vandaan ligt het natuurreservaat Marieholm, dat voor een deel bestaat uit een heel oud bosbestand. Daar zouden alle soorten spechten te vinden zijn. Het was weliswaar niet de meest gunstige tijd hiervoor, maar we probeerden het toch. In ieder geval hoorden we duidelijk de Grijskopspecht en de Zwarte Specht. Ook de Drieteenspecht zou daar moeten zitten en na een poosje hoorden we hem in de verte. Om deze plek te bereiken moesten we over een smal knuppelpaadje door een moeras, maar dit pad was spiegelglad, doordat het zojuist geregend had. Doorgaan was niet verantwoord, want wanneer je uitgleed kon je zo in het moeras belanden. Dus ook hier moesten we ons alleen maar tevreden stellen met het geluid. Toch zagen we hier terloops een Brilduiker met jongen en een groepje Staartmezen, die in tegenstelling tot onze Staartmezen hier een geheel witte kop hebben. Het was voor ons de

eerste maal, dat wij deze ondersoort konden bekijken.

Wie door Noorwegen en Zweden reist, moet zeker een keer Elanden hebben gezien. Wat dat betreft zat het ons niet mee en hier lag onze laatste kans om ze te kunnen waarnemen. We kregen een tip in het bezoekerscentrum in dit gebied om 's avonds op een vogeltoren even ten oosten van dit gebied te gaan kijken. Nadat we dit gehoord hadden trokken we direct naar deze plek en inderdaad kwam even na 18.00 uur de eerste tevoorschijn, weldra gevolgd door nog twee andere Elanden. Tegen 21.00 uur werden we verrast door een luid gekraak in het bos en daar kwam een kanjer van een Eland tevoorschijn op nog geen 20 meter afstand. We hielden ons muisstil en maakten tegelijkertijd een prachtige serie foto's. In de tussentijd passeerden ons Kraanvogels en Wilde Zwanen met jongen. Ook een van de Elanden had nog een jong bij zich. Zo langzamerhand naderde het einde van de reis. Wat we hier hebben verteld is nog maar een deel van alles wat we hebben meegemaakt. Zo hebben we nog allerlei insecten, planten, paddestoelen e.d. gezien, maar vermelding hiervan zou in dit verband te ver voeren. Na bijna zes weken togen we via Denemarken en Duitsland weer huiswaarts, beladen met vele imponerende indrukken.

Rectificatie vorige Strandloper:

In de vorige Strandloper (jaargang 40 nr.2) stond weer een overzicht van bijzondere plantenvondsten. Hierbij wordt ook de Klavervreter genoemd die in 2007 met tientallen exemplaren in de berm van de zuidelijke ringweg van Voorhout stond. Deze mededeling in de Strandloper wordt geïllustreerd met een foto waarop geen Klavervreter maar de Walstrobremraap te zien is. De foto in de Strandloper is overgenomen uit Wikipedia heb ik zojuist gezien. Met Google-Afbeeldingen krijg je een rijk assortiment aan soorten te zien als je "Klavervreter" laat zoeken. Hierbij veel plaatjes van Walstrobremrapen waaronder het plaatje uit Wikipedia. Bijgevoegd is een foto van een echte Klavervreter die vandaag nog langs de ringweg bij Voorhout was te zien. *Jelle van Dijk*

Klavervreter foto: Jelle van Dijk

Gezocht: een bezorger(ster) van de Strandloper.

Ilse Rössner heeft meer dan 25 jaar de Strandloper bezorgd in de Zuid in Noordwijk. We vinden dit een flinke prestatie. Het is een plezierige wandeling, die ze zoals ze zelf zegt, altijd graag heeft gedaan. Maar de jaren gaan tellen. Ilse heeft nu te kennen gegeven dat ze er mee wil stoppen. En daarom zoeken we nu een nieuwe bezorger, die 1 x per 3 maanden de Strandloper in De Zuid wil rondbrengen. De Strandlopers worden bij je aan huis afgeleverd.

Hou je van een wandeling door De Zuid van 1½ à 2 uur, of wil je dit veel sneller op de fiets doen, neem dan even contact op met Jan Jacobs. 071-3610396 of jan-jacobs@zonnet.nl